

Til Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen

Høringssvar fra Den danske Aktuarforening til udkast til Rapporten "Konkurrencen på markedet for pension"

Den danske Aktuarforening (DDA) takker for muligheden for at give kommentarer til udkastet til Konkurrence- og Forbrugerstyrelsens rapport om "Konkurrencen på markedet for pension". Rapporten dækker mange væsentlige aspekter af det danske pensionsmarked og bærer præg af grundighed i beskrivelserne af markedet og produkterne. Såfremt rapportens konklusioner og anbefalinger giver anledning til, at der igangsættes et analysearbejde, stiller DDA gerne faglige kompetencer til rådighed.

Vores kommentarer vedrører primært områder, hvor vi ser, at varetagelse af forbrugerinteresser og ønsket om yderligere konkurrenceudsættelse ikke umiddelbart er forenelige.

Kommentar til afsnit 1.2 Konkurrencen om arbejdsmarkedspensionsordningerne kan blive mere effektiv

En væsentlig fordel for kunderne i arbejdsmarkedspensionselskaber er de relativt lave administrationsomkostninger, hvilket figur 3.8 underbygger. Arbejdsmarkedspensionselskaberne har kun kundernes interesser for øje og skal ikke generere en profit til eksterne ejere. Alle pengene går til kunderne. Samtidig har kunderne enten direkte via generalforsamlingen eller indirekte via deres faglige organisation mulighed for at ændre på forholdene i deres pensionselskab, hvis de er utilfredse. Afsnit 1.2 afspejler ikke til fulde disse fordele og muligheder. Følges anbefaling 1.4, er der risiko for, at fordelene for kunderne reduceres.

Kommentarer til afsnit 8.3.: Kollektive midler kan fungere som adgangs- og ekspansionsbarriere samt til afsnit 8.4.: Regulatoriske krav om rimelighed begrænser selskabernes evne til at konkurrere

DDA anerkender, at finansiel regulering, selskabsformer og skatteregler kan være konkurrencebegrænsende. Det er dog vigtigt at huske, at en del af reguleringen på pensionsmarkedet har til formål at beskytte forbrugerne. Pension handler om at sikre forbrugerne et økonomisk grundlag, når de ikke længere er i stand til at arbejde, fx ved sygdom eller alder. Det er heller ikke i de perioder af livet, hvor man er evt. er svækket af sygdom eller alderdom, at man "shopper rundt" for at finde bedste tilbud blandt pensionsudbydere. Trygheden og tilliden til pensionssystemet er derfor helt afgørende, og et ønske om yderligere konkurrenceudsættelse bør ikke medføre, at fornuftige forbrugerbeskyttende regler fjernes eller slækkes.

I rapporten fremhæves bl.a., at muligheden for at give diskretionære rabatter til nye kunder er vigtigt for konkurrencen, og at de danske krav om rimelighed, herunder at de omfatter særlige bonusudsættelser, begrænser selskabernes evne til at konkurrere (fx afsnit 3 side 26 og afsnit 4 side 237).

I Danmark har reglerne om en rimelig behandling af kunderne beskyttet den enkelte kunde fra dels at betale (for) meget til pensionselskabets ejere, dels systematisk at subsidiere andre kunder/kundegrupper i selskabet, herunder nye kunder. Rimelighed gælder overordnet, og uanset om der er tale om gennemsnitsrente- og markedsrenteordninger eller tilknyttede særlige bonushensættelser. Kunderne i kundeejede selskaber vil desuden forvente, at deres midler i egenkapitalen håndteres efter rimelighedsprincipper. DDA vil gerne advare imod, at man af konkurrencemæssige hensyn slækker på rimelighedskravene med det formål at styrke konkurrencen. Pension er komplekst for det fleste, og selv med en vis indsigt, kan det for den enkelte kunde være svært gennemskue, om man udsættes for urimelig behandling igennem kundeforløbet. Derfor er kravet om rimelighed også understøttet af, at pensionselskaberne skal have en ansvarshavende aktuar, der påser at kunderne får en rimelig behandling. Hensynet til forbrugerens beskyttelse må veje tungere end ønsket om konkurrence.

Tilsvarende omtales kollektive reserver som fastlåsende og dermed hæmmende for konkurrencen. Det er korrekt, at produkttegenskaberne i en gennemsnitsrenteordning er, at overskud udjævnes over tid, og man kan "miste" en andel af det kollektive bonuspotentiale, hvis man skifter til en anden ordning uden kollektive midler. Det skal dog bemærkes, at kollektivt bonuspotentiale, netop som følge af kravet om rimelighed, skal fordeles til pensionstagerne over tid, så systematisk omfordeling undgås.

Rapporten foreslår en løsning (bl.a. i anbefaling 3.7), hvor kunderne får en andel af kollektive reserver (inkl. akkumuleret værdiregulering) med i forbindelse med flyt af ordninger. De kollektive reserver er en forudsætning for gennemsnitsrenteproduktet, og et krav om, at kollektive midler individualiseres, vil reelt betyde, at produktet ikke vil kunne tilbydes. Gennemsnitsrenteproduktet indeholder en række fordele, som efterspørges af kunderne, herunder en høj grad af stabilitet i udbetalingsperioden, og kan produktet ikke længere tilbydes, vil det i sig selv hæmme konkurrencen på markedet.

Kommentarer til afsnit 8.6.: Regulering af garantier er en begrænsning på konkurrencen

I rapporten nævnes også reglerne om forsigtige garantier som værende konkurrencebegrænsende: "Begrænsning af konkurrence omkring garantier kan derfor være skadelig ud fra et forbrugersynspunkt", jf. side 243. At reglerne kan være overflødige begrundes i, at man i dag har et risikobaseret solvenskrav, der sikrer soliditeten bag garantierne. DDA er af den opfattelse, at det vil være at lægge alt for stor vægt på robustheden i den aktuelle solvensmodel. Den risikobaserede solvensmodel, som alle europæiske livsforsikringsselskaber har skullet leve op til siden 2016, er som alle modeller baseret på en række forudsætninger og modelantagelser, som ser fornuftige ud i dag. At tingene kan ændre sig, vidner tidligere tiders "forsigtige" grundlag om, hvor man tilbage i 1990'erne udstedte garantier baseret på en forsigtig rente på 4,5 pct. En pensionsordning eksisterer i 50-70 år og skal kunne overleve skiftende solvensregimer og uforudsete scenarier. Ved – som i dag – at kræve at pensionsgrundlaget som minimum er forsigtigt ud fra aktuelle niveauer, vil selskaberne have mulighed for at agere og tilpasse i god tid, inden udviklingen har bevæget sig i den forkerte retning. Det vil ikke være tilfældet, hvis man starter med uforsigtige antagelser eller antagelser svarende til et forventet niveau. Det skal erindres, at danske pensionselskaber har stået igennem finanskriser, en lang periode med rentefald og skiftende solvensregimer uden at sætte trygheden og tilliden over styr. Ændres kravet om forsigtige grundlag, er der risiko for, at det ikke længere bliver tilfældet.

Kommentar til anbefaling 2.1 Der skabes bedre forudsætninger for såkaldt "ubundling" af forsikrings- og pensionsprodukter

En væsentlig sikkerhed for kunden er, at det er muligt for at opretholde forsikringsdækninger i en periode efter, at indbetalingerne er stoppet. Det sker typisk ved, at en del af opsparingen automatisk anvendes til at betale forsikringspræmien, når indbetalingen stopper. Der er ofte sammenfald mellem tab af erhvervsevne og en periode med arbejdsløshed, hvor kunden ikke selv har økonomisk mulighed for at opretholde forsikringsdækningen. Et krav om ubundling vil vanskeliggøre muligheden for at fastholde forsikringsdækningen via midler fra opsparingen, særligt hvis der er to forskellige selskaber involveret. Er kunden i forvejen i en vanskelig situation, kan det være svært selv at skulle sikre opretholdelsen af dækningerne. Krav om ubundling bør derfor overvejes meget nøje.

Kommentar til anbefaling 2.3. Styrke arbejdsmarkedspensionsselskabernes incitament til og mulighed for at konkurrere på det kommercielle marked

I rapporten fremstilles det, som om kundeejede pensionsselskaber er stærkt begrænsede i at konkurrere om firmapensionskunder, og det anbefales, at der nedsættes et arbejde, der skal afdække de reguleringsmæssige og administrative barrierer. Inden der igangsættes et sådant arbejde, vil DDA gerne indledningsvist bemærke, at hvis et kundeejet selskabs bestyrelse og generalforsamling – eller det beslutningsforum, der eksisterer omkring kunde/medlemsdemokratiet – anser det for en god forretning at indtræde på firmapensionskassemarkedet, vil det relativt uproblematisk kunne ske. Dels kan vedtægter ofte ændres og åbne op for bredere kundegrupper, dels kan der oprettes et livsforsikringsselskab som datterselskab, som samtidig kan opnå stordriftsfordelene sammen med det kundeejede selskab. Når det tilsyneladende ikke er sket i udbredt omfang, kan det skyldes, at afkastet fra en sådan investering ikke anses for attraktiv. Det kan tale for, at konkurrencen fungerer.

Kommentar til anbefaling 3.2 Skab mulighed for, at hvilende ordninger fremadrettet overføres som default

Det er ikke nødvendigvis i kundens interesse at overføre hvilende ordninger. Når en ordning overføres, svarer det til en opsigelse af den indgåede aftale med de dertilhørende underliggende forudsætninger for gennemsnitsrenteprodukter og udmelding af fællesskabet for markedsrenteprodukter. Det nye alternativ kan derfor risikere at stille kunden dårligere. Indførsel af automatik i overførsler af hvilende ordninger skal derfor overvejes meget nøje.

Kommentar til anbefaling 3.8 Mere frihed til at vælge pensionsselskab efter overgangen til pension

Grundideen i forsikringselementet er, at man betaler ind til et fællesskab. Dem, der dør tidligere, betaler til dem, der lever længere, præcis som i skadesforsikring, hvor dem, hvis huse ikke brænder ned, betaler til dem, hvis huse brænder ned. Åbnes for mere frihed til at vælge pensionsselskab efter overgangen til pension, vil det kunne medføre antiselektion og overførsel til selskaber med mulighed for kortere udbetalingsprofil. Indførelse af fri adgang til at flytte ordninger efter pensionering, kan derfor ikke ske uden konsekvenser for fundamentet bag livrenteproduktet.

Faktuelle bemærkninger:

Figur 2.18 indeholder ikke alle pensionsselskaber, jf. oversigten i bilaget fra Finanstilsynets oversigt <https://finanstilsynet.dk/Tal-og-Fakta/Statistik/Statistik-om-sektoren/2018/Livforsikringsselskaber-2018>. Derudover mangler en række firmapensionskasser, hvilket bør angives i en note eller lignende.

I figur 8.2 fremstår akkumulerede værdireguleringer, som om de "tilhører individuelle opsparer". Det er ikke korrekt. Ekstrahensættelserne, som et pensionsselskab måtte hensætte til garantier, tilhører ikke pensionstagerne, men er en del af de kollektive reserver. Beløbet stammer oprindeligt fra kollektivt bonuspotentiale eller egenkapitalen, og reduceres behovet for ekstrahensættelserne igen, fx som følge af renteutviklingen, vil beløbet tilgå det kollektive bonuspotentiale/egenkapitalen igen.

Det fremstår, som om det er muligt at udstede "uforsigtige" garantier i markedsrenteordning (afsnit 1 side 242). Det er efter DDA's opfattelse ikke korrekt. De overordnede krav om rimelighed og forsigtige grundlag gælder for både gennemsnitsrente- og markedsrenteordninger.

På side 7 er en beregning af et "nødvendigt" afkast på 3,4 pct. DDA har vanskeligt ved at genskabe denne beregning.

ooo0ooo

Giver ovenstående anledning til spørgsmål eller kommentarer, er I velkomne til at kontakte formand Jette Lunding Sandqvist [redacted] bestyrelsesmedlem Pernille Jul Overby [redacted] eller undertegnede. Vi deltager desuden gerne i et møde, hvis der ønskes en uddybning af vores kommentarer.

Den danske Aktuarforening vil gerne have høringssvaret offentliggjort sammen med den endelige rapport.

Med venlig hilsen

Merete Lykke Rasmussen

Næstformand for Den danske Aktuarforening

[redacted]
[redacted]